

Іван МОЛДОВАН, село Бочківці, Чернівецька обл., Україна

В історії західноукраїнського населення велику роль відіграла греко-католицька церква. Протягом багатьох століть священики саме цієї конфесії дбали про культуру, освіту і духовний світ своїх прихожан. Одним з таких священиків був Іван Клюфас.

Отець Клюфас часто запрошував до свого села інтелігенцію, щоб вони читали лекції для односельчан. Ось як описує свої враження про зустріч з отцем гість, який приїхав зі Львова: «Отець декан був наче зі старої книжки: високий, худий, суворий на вигляд, але з лагідним усміхом батька і приятеля».

На долю цього священика випало велике випробовування війною, саме він взяв на себе відповідальність за життя своїх односельців.

У вересні Німеччина напала на Польщу, до війська якої було мобілізовано 22 хлопців і господарів. Через 2 тижні гонорова Польща була розбита. На щастя, бонарівські фронтовики всі повернулися додому, хоч і різними шляхами.

Петро та Теодор Пащаки, Андрій та Павло Качмарські, Василь Добрянський попали в полон до німців. Павло Качмарський мав довгу шинель та велику шапку, за допомогою яких хитро вдався з себе неповнолітнього, якось вислизнув через ворота і добрався додому. Коли прийшов, то розказав у селі, що решта знаходяться в Кракові у німецькому полоні. Тоді Олекса Совтисік поїхав до Кракова всіх визволяти, але німці забрали і його. Тоді відважився поїхати до Кракова Прокіп Голодинський, який добре знав німецьку мову. У ворожій комендатурі він довів, що його земляки є українцями, а не поляками, та що поляки їх взяли на війну насильно, до того всього ще й постійно гнобили.

Німці погодились всіх відпустити, але при умові, що на кожного

полоненого буде надано документ, що він за національністю українець з с. Бонарівка. Славко Пащак з отцем Клюфасом зробили всім документи і Прокіп Голодинський знову поїхав до Кракова. Німці відпустили всіх, окрім Теодора Пащака, котрий назвався русином.

З концтабору Теодор Пащак був відправлений в Баварію до землевласника Бауера на роботу у великому господарстві. Німецька родина поважала полонених і доброзичливо ставилась до них.

В той же час в багатодітній сім'ї Пащака не все було гаразд. Померла його мати. Батько почав втрачати зір. Господарку мали велику, а працювати було нікому.

Родина звернулась за порадою до місцевого священника Клюфаса. Він доклав багато зусиль для оформлення документів про повернення Пащака додому.

В родині Бауера цінували роботу полоненого Пащака і співчували, що поляки його, як інших полонених, взяли на війну насильно. Згодом його таки відпустили додому.

В світовій історії було чимало випадків героїзму, про які складали оди і легенди. Але для сімей цих п'яти селян байдуже яким шляхом, аби тільки їхні рідні повернулись додому. Священик і його активні односельці не повзали шд кулями, але теж сильно ризикували, адже з нацистами нелегко велись переговори, та свого все ж вони досягли свого.

Після депортації з Бонарівки сім'я Івана Клюфаса оселилась в селі Залуччя Снятинського району. Отець очолив церкву, яка обслуговувала два села Княже і Залуччя. Щонеділі або у великі свята отець їздив до церкви кіньми, громада подбала про те, щоб його возили прихожани церкви, і коли вони їхали дорогою, їздовий дзвонив у невеликий дзвоник. Діти почувши дзвоник, швидко вибігали на дорогу і ставали навколішки віддаючи свою шану. Отець добре знав як важко живеться людям в повоєнні часи, і щонеділі роздавав хліб найбіднішим дітлахам.

Іван Ключас залишився людиною у такий складний час і з гідністю пройшов випробування на мужність. Цей чоловік заслужив слова подяки, а його вчинки увійшли в історію.